

➔ Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep.
0030 OSLO

Att: Kjersti Nikolaysen

Vår ref.:
1300955-3 - 008

Vår dato:
19.3.2013

Deres ref.:
13/355

Deres dato:
25.2.2013

Saksbehandler:
Jarle Langeland

www.npt.no

Svar på høring - forslag til endringer i passloven og passforskriften - utvidet adgang for politiet til å benytte opplysninger fra passregistret

Det vises til departementets brev av 25.2.2013 der Post- og teletilsynet (PT) bes om å oversende eventuelle kommentarer til høringsbrev om endringer i passloven og passforskriften til departementet.

PT fører tilsyn med tilbyders taushetsplikt etter lov 4. juli 2003 nr. 83 (ekomloven) § 2-9 om elektronisk kommunikasjon, og behandler på vegne av Samferdselsdepartementet anmodninger om fritak fra taushetsplikten i all hovedsak fra politiet, jf. straffeprosessloven 118. PT har også vært involvert i arbeidet med forskrift til ekomloven § 2-7a, som er en del av innføringen av datalagringsdirektivet i norsk rett.

På bakgrunn av de erfaringer dette arbeidet, der personvern hensyn er fremtredende, fører med seg, har PT følgende kommentarer til forslaget til endringer i passloven og passforskriften.

Foreslått endring av passloven § 8 fjerde ledd

Det foreslås å endre passloven § 8 fjerde ledd ved å tilføre «*med mindre annet er bestemt i lov eller i forskrift i medhold av lov*». PT har i sitt arbeid med forvaltning av tilbydere av elektronisk kommunikasjons taushetsplikt erfart at den lignende bestemmelsen i ekomloven § 2-7 kan være problematisk i relasjon til kontrollhjemler gitt i andre deler av lovverket. For eksempel gir folketrygdloven § 21-4 arbeids og velferdsetaten en vidtgående hjemmel til å innhente opplysninger blant annet fra «offentlig virksomhet» generelt.

PT foreslår på denne bakgrunn å presisere unntaket i lovteksten ytterligere til eksplisitt kun å gjelde for politiet.

Utlevering av opplysninger i arbeidet med å finne savnet person

Etter forslaget § 8a andre ledd bokstav a kan opplysninger utleveres til politiet i arbeid med å finne savnet person. I høringsbrevet avsnitt 4.2 vises det til at departementet bygger på en presumsjon om samtykke, med unntak av der man har klare holdepunkter for at forsvinningen er i samsvar med vedkommendes eget ønske.

PT mottar årlig flere anmodninger fra politiet om fritak fra taushetsplikten for savnede personers trafikkdata. I denne type saker blir det for voksne savnede personer krevd konkrete holdepunkter for å mistenke at noe kriminelt har funnet sted før fritak kan gis. Denne praksis er begrunnet i hensynet til personlig autonomi og personvern.

Strafferamme som avgrensningskriterium

Etter forslaget § 8 a andre ledd bokstav c kan opplysninger i passregisteret utleveres til politiet til bruk ved etterforskning av «forhold som etter loven kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder». I høringsbrevet synes valg av denne terskelen å være begrunnet hovedsakelig for å gi hjemmel til utlevering av opplysninger ved overtredelse av vegtrafikkloven. PT bemerker at dette formålet kan oppnås også ved en særskilt henvisning til vegtrafikklovens straffebestemmelse, og den i høringsbrevet nevnte terskel på ett års fengsel kan opprettholdes.

Direkte søkeadgang for politiet i passregisteret

I forslag til ny § 8a tredje ledd fremgår det at politiet gis direkte tilgang til søk og uthenting av informasjon fra passregisteret. Hvem innenfor politiet som skal gis slik tilgang skal etter høringsbrevets innledende del bero på «administrative vurderinger, basert på blant annet kravene til en forsvarlig organisering av virksomheten, personvern hensyn og tilgjengelige ressurser».

PT forstår forslaget til å åpne for at søk og uthenting kan foretas av enkelttjenestemenn i politiet blant annet som ledd i etterforskning, uten forutgående godkjenning eller vedtak. Som påpekt i høringsbrevet vil slik uthenting kunne være et inngrep i retten til privatliv etter den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK) artikkel 8. EMK artikkel 13 fastsetter at «enhver hvis rettigheter og friheter fastlagt i denne konvensjon blir krenket, skal ha en effektiv prøvingsrett ved en nasjonal myndighet...», Menneskerettighetsdomstolen har lagt til grunn en relativt vid fortolkning av bestemmelsen og krenkelsesbegrepet.¹

Det kan dermed ikke utelukkes at EMK artikkel 13 stiller krav om en klagemulighet for den som har fått sin informasjon utlevert fra passregisteret. En slik klagemulighet vil bli vesentlig vanskeliggjort dersom direkte oppslag kan skje uten skriftlig begrunnelse eller tilstrekkelig notoritet for øvrig. Dette synes ikke vurdert i høringsbrevet.

Søk i passregisteret ved automatisert behandling

PT har en vesentlig mer restriktiv praksis for fritak for taushetsplikten for basestasjonssøk enn for trafikkdata på enkelttelefoner. Dette er begrunnet i at utlevering av data fra førstnevnte rammer alle uskyldige tredjeparter som har kommunisert med mobiltelefon i det aktuelle området og tidsrom.

Et automatisk gjennomslag av bildedatabasen i passregisteret med biometrisk gjenkjenning vil på samme måte innebære søk i personopplysninger om tredjepersoner, i denne sammenheng en vesentlig større personkrets enn for basestasjonssøk. Personvernproblemstillingene dette reiser er berørt i høringsbrevet, men synes ikke fulgt opp i forslaget til lovendring. Det synes i det hele uklart om forslaget åpner for automatiserte søk med biometrisk gjenkjenning, og om dette skal underlegges strengere kontrolltiltak enn søk på enkeltpersoners oppføringer i registeret.

Med hilsen

Einar Lunde (e.f.)
avdelingsdirektør

Fredrik Knudsen
seksjonssjef

¹ Se for eksempel Silver v. UK, A/61 (1983)